

ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ

Арт-терапія дітей – це сукупність психологічних методів впливу, застосовуваних у контексті образотворчої діяльності клієнта, психотерапевтичних відносин та використовуваних з метою лікування, психокорекції, психопрофілактики, реабілітації та тренінгу осіб з різними фізичними вадами, емоційними та психічними розладами, і навіть представників груп ризику.

Незважаючи на тісний зв'язок з лікувальною практикою, арт-терапія в багатьох випадках має переважно психопрофілактичну, соціалізуючу та розвиваючу спрямованість, завдяки чому вона є цінним інструментом у діяльності освітніх установ, реабілітаційних проєктів та соціальних робіт.

Очевидно, що різні види творчої активності можуть мати важливі психопрофілактичні та розвиваючі ефекти. Педагоги, вихователі та шкільні психологи в ході будь-якого освітнього процесу цілком могли б освоювати такі форми взаємодії з учнями, які засновані на ігровій діяльності та прийомах образотворчої, музичної, драматично-рольової та художньо-поетичної експресії.

Так, К.Кейз та Т.Деллі описують свою роботу з різними групами дітей, що проводиться як у школі, так і в клінічних умовах. Ці психологи підтверджують, що діти швидко ідентифікують себе з групою, проте незабаром кожен занурюється в індивідуальну роботу над своєю темою, що відображає його проблеми. Діти можуть утворювати пари і дрібні групи, створюючи хорошу робочу атмосферу високої терпимості до кожного, що дозволяє більшості успішно завершувати свою роботу без будь-яких перешкод. Така група може бути дуже цінною для розвитку соціальних навичок дітей, оскільки вони чуйно сприймають ту модель стосунків та терпимість до відмінностей, яку демонструє арт-терапевт. Та висока довіра, яка при цьому формується, дозволяє дітям спокійно сприймати індивідуальні відмінності, приходити до взаєморозуміння

А. Воронова виділяє в сучасній психології поняття «емоційний інтелект». Вона стверджує, що, як правило, більше уваги звертають на розвиток розумових здібностей, розвивають логічне мислення, пам'ять та увагу дитини. Проте емоційний інтелект підвищує рівень самоконтролю та формує комунікативні навички. Він сприяє творчому ставленню до життя. Можна сказати, що арт-терапія розвиває емоційний інтелект, допомагає дитині не пригнічувати свої емоції, а керувати ними.

Д.І.Воробйовою розроблена інтегрована програма інтелектуального, художнього та творчого розвитку особистості дитини дошкільного віку. Найважливішим засобом розвитку особистості школяра у межах цієї програми виступає образотворча діяльність, оскільки вона є найбільш

природною для дитини й водночас дозволяє їй присвоювати значний соціальний досвід, «закодований у структурі праці художника».

У роботі М.Ю.Алексєєвої стверджується, що «на сьогоднішній день у світі накопичено певний досвід застосування арт-терапії в освітньому середовищі», тим самим констатуючи ствердження О. Р. Кузьміної, яка пише, що в освітніх закладах різних країн світу існують творчі заняття, і що там використовуються мистецькі прийоми, «схожі на ті, що застосовуються арт-терапевтами». Такий підхід запропоновано розглядати як дуже цікавий та рекомендовано впроваджувати в освітній процес, наприклад в якості використання засобів художньої виразності на уроках іноземної мови.

В той же час, Л.А. Аметова, розробила програму формування арт-терапевтичної культури молодших школярів «Сам собі арт-терапевт», розглядаючи її як інноваційний педагогічний прийом, спрямований на розвиток інтелектуального та творчого потенціалу дітей. Грунтуючись на загальних уявленнях про цілющі можливості мистецтва та «свідчення педагогічної та психологічної науки» про здатність мистецтва «формувати психологічний захист від шкідливих зовнішніх впливів середовища», вона розглядає свою програму як засіб психолого-педагогічної корекції учнів.

Крім творчого самовираження, в арт-терапії застосовують і ігрові прийоми корекції – казкотерапія, психодрама. Використання казки у дошкільному віці сприяє цілеспрямованому розвитку мовної сфери. У захоплюючій формі і доступному для розуміння словами казка показує дитині життя, людей, їх вчинки і долі, показує до чого призводить той чи інший вчинок героя. Ця унікальна можливість пережити, «програти» життєві ситуації без шкоди для власного життя та долі ставить казку в ряд із найефективнішими способами освітньої роботи з дітьми.